

УДК 342.9

DOI: 10.31359/2079-6242-2018-35-1-168

**ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ВИКОРИСТАННЯ ЗАСОБІВ
ДЕРЖАВНОЮ ПРИКОРДОННОЮ СЛУЖБОЮ УКРАЇНИ
ДЛЯ ПРОТИДІЇ ТЕРОРИЗМУ**

В. І. Вичавка, ад'юнкт ад'юнктури
Національної академії Державної
прикордонної служби України імені
Богдана Хмельницького

Постановка завдання. Протидія тероризму в Україні та забезпечення її необхідними засобами і ресурсами здійснюються Кабінетом Міністрів України у межах його компетенції. Органи виконавчої влади беруть участь у боротьбі з тероризмом у межах своєї компетенції. Одним із суб'єктів протидії тероризму є центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері захисту державного кордону [1, ст. 4]. Державна прикордонна служба України (далі – ДПСУ), реалізуючи свої повноваження у сфері протидії тероризму, використовує наявні засоби.

Аналіз останніх досліджень. Питання застосування та використання в охороні державного кордону сил і засобів різними підрозділами досліджувались у працях науковців, зокрема: А. М. Білоруса, В. Л. Зьолки, І. С. Катеринчука, В. А. Кириленка, В. В. Лемешко, М. М. Литвина, Р. М. Ляшука [2], В. О. Назаренка, Б. М. Олексієнка, О. М. Ставицького та ін. Згадані вчені вивчали правові, військові, управлінські, технічні та інші аспекти використання засобів прикордонними підрозділами. Однак використання засобів ДПСУ для протидії тероризму достатньо не досліджувалось.

Мета статті. Визначити зміст та правове регулювання використання ДПСУ засобів для протидії тероризму.

Результати дослідження. Термін «засоби» набуває у тлумачному словнику такого змісту, як:

1. Прийом, якась спеціальна дія, що дає можливість здійснити що-небудь, досягти чогось; спосіб.

2. Те, що служить знаряддям у якій-небудь дії, справі.

3. Гроші, матеріальні цінності, достатки [3].

Д. Навроцькі та А. Бернацький щодо протидії терористичним загрозам розглядають засоби як елементи, що цілеспрямовано використовуються для досягнення певної цілі [4, с. 77].

Засоби в оперативно-розшуковій діяльності – це все, що використовують правоохоронні органи для досягнення поставлених оперативних цілей [5, с. 135].

Засоби є допоміжним інструментом, що допомагають персоналу ДПСУ досягти поставлених цілей при унеможливленні задіяння лише людського потенціалу: інтелектуального та фізичного. Отже, засобами є все те, що використовується з метою протидії терористичній діяльності на державному кордоні України і дає можливість силам реалізовувати поставлені завдання перед підрозділами Державної прикордонної служби України.

Керівні документи Державної прикордонної служби з охорони державного кордону України визначають, які засоби використовує прикордонний загін в охороні державного кордону: оперативні засоби, службові тварини, озброєння і техніка, інженерні споруди та загородження. Дії прикордонного загону з охорони кордону можуть підтримувати дивізіон (група) кораблів (катерів) Морської охорони, підрозділи вертольотів та літаки авіаційних частин ДПСУ.

До оперативних засобів належать особи, з якими встановлено конфіденційне співробітництво, що, на наш погляд, є некоректним. Будь-яка особа є фізичною особою, що володіє волею і на власний розсуд може сприяти або відмовити у сприянні представникам оперативних підрозділів ДПСУ, тобто не можна використовувати таких осіб як засоби. Тим більше, сучасне суспільство орієнтоване на партнерські відносини між громадянами і органами влади, а протидія тероризму – це справа всього населення, причому не лише однієї країни, а й усього міжнародного співтовариства, оскільки тероризм сьогодні немає кордонів і, на жаль, його жертвами все частіше стають мирні жителі, а не представники владних структур. Саме тому щодо таких осіб доцільно говорити як про «силу», що бере участь (сприяє) у протидії тероризму.

До службових тварин належать службові собаки та коні. Службові собаки застосовуються в охороні державного кордону для посилення прикордонних нарядів. Можуть використовуватися такі службові собаки: розшукові, спеціальні, вартові та мінно-розшукові. Залежно від спрямованості їх підготовки вони використовуються для підвищення можливостей прикордонних нарядів щодо виявлення та затримання правопорушників, виявлення наркотичних засобів, вибухових речовин і пристроїв, стрілецької зброї та боеприпасів, охорони певних ділянок місцевості й об'єктів, виконання інших завдань [6, п. 2.8].

Коні використовуються в охороні державного кордону як засоби пересування прикордонних нарядів і резервів на важкопрохідних ділянках під час дій за обстановкою тощо.

Озброєння і техніка використовуються відповідно до чинного законодавства і призначені для підвищення ефективності оперативно-службової діяльності та надійності охорони державного кордону.

Інженерні споруди призначені для забезпечення своєчасного виявлення правопорушників, їх пособників та ознак порушення державного кордону, утруднення їх дій і створення сприятливих умов для дій своїх сил і засобів.

Розширений перелік засобів, що використовуються в охороні державного кордону, міститься в Інструкції про службу прикордонних нарядів Державної прикордонної служби України [7], в якому зазначається, що під час несення служби в прикордонних нарядах використовують та застосовують: зброю; спеціальні засоби; технічні засоби охорони державного кордону; техніку; засоби (комплекси) телекомунікації та інформаційно-телекомунікаційні системи; фортифікаційні, інженерні споруди і загородження; прилади радіаційної, хімічної розвідки і дозиметричного контролю [7, п. 2.1].

Зброя та спеціальні засоби застосовують у порядку, передбаченому Інструкцією про застосування зброї, бойової техніки, озброєння кораблів (катерів), літаків і вертольотів ДПСУ, спеціальних засобів та заходів фізичного впливу під час охорони державного кордону та виключної (морської) економічної зони України, затвердженою наказом Адміністрації ДПСУ від 21 жовтня 2003 р. № 200 [8].

Зброя використовується для ураження живих цілей і техніки противника, кораблів, літаків (вертольотів) та інших об'єктів [7, п. 2.2].

Спеціальні засоби використовуються для затримання, конвоювання і охорони правопорушників, подолання протидії законним вимогам прикордонних нарядів, зупинки транспортних засобів, захисту населення та самозахисту прикордонників від нападу та інших дій, що становлять загрозу здоров'ю та життю людей [7, п. 2.3].

Спеціальними засобами, що використовуються в охороні державного кордону та протидії тероризму, є:

- засоби індивідуального захисту (шоломи, бронежилети, одяг, виготовлений з кевлару, протиударні та броньовані щити);

- засоби активної оборони (гумові кийки, наручники, засоби зв'язування, пістолети (револьвери) під патрони, споряджені гумовими чи аналогічними за своїми властивостями металевими снарядами не смертельної дії, упаковки з препаратами сльозогінної та дратівної дії (газові балончики), газові пістолети (револьвери) та патрони до них;

- світлошумові пристрої відвертальної дії;

- засоби для примусової зупинки автотранспорту [7, п. 2.3].

До технічних засобів охорони державного кордону належать:

- сигналізаційні засоби (комплекси, системи, прилади);

- технічні засоби спостереження;

- засоби освітлення;

- технічні засоби прикордонного контролю, що відповідно до їх призначення та вимог спеціальних інструкцій використовуються для підвищення ефективності несення служби прикордонними нарядами з охорони державного кордону.

Сигналізаційні засоби (комплекси (системи) охорони протяжних ділянок, локальних ділянок; сигналізаційні прилади; концентратори охоронної сигналізації) використовуються для забезпечення дистанційного контролю за рубежами (напрямами, ділянками, об'єктами, периметрами об'єктів), що охороняються, прикриття державного кордону на напрямках протиправної діяльності правопорушників, прикриття окремих ділянок (об'єктів) у місцях несення служби прикордонними нарядами.

Технічні засоби спостереження використовуються для ведення візуального, тепловізійного та радіотехнічного спостереження за місцевістю та об'єктами вдень і вночі, розпізнавання та ідентифікації (класифікації) виявлених цілей, відео- та фотодокументування дій виявлених цілей, а також водіння автомобільної техніки в темний час доби.

Засоби освітлення використовуються для забезпечення візуального спостереження і розпізнавання цілей у темний час доби і включають стаціонарні та рухомі прожекторні станції, прожектори заливного світла, освітлювальні прилади індивідуального користування (слідові ліхтарі).

Технічні засоби прикордонного контролю використовуються для підвищення ефективності перевірки паспортних документів, огляду транспортних засобів та вантажів, виявлення зброї, наркотичних та вибухових речовин [7, п. 2.4].

Прикордонний загін, виконуючи завдання з охорони державного кордону, може застосовувати таку техніку:

- автомобільну;
- бронетанкову;
- авіаційну;
- прикордонні катери.

Автомобільна та бронетанкова техніка використовується для підвищення маневрених можливостей прикордонних нарядів, доставки їх до місця несення служби, забезпечення дій під час пошуку (переслідування) правопорушників, забезпечення особистої безпеки під час відбиття збройних вторгнень, нападів, ліквідації диверсійно-розвідувальних груп, а також виконання інших завдань.

Авіаційна техніка (вертольоти) використовується для ведення пошуку правопорушників, здійснення повітряного патрулювання державного кордону, виключної (морської) економічної зони та територіального моря (у тому числі за допомогою безпілотних авіаційних систем), здійснення транспортних (санітарних) перевезень, а також виконання інших завдань відповідно до вимог чинного законодавства [7, п. 2.5].

Для забезпечення безперервного обміну інформацією щодо протидії тероризму з органами управління ДПСУ, безперервного

управління службою на ділянці відповідальності, накопичення та обробки інформації, зв'язку із сусідніми прикордонними нарядами, літаками, вертольотами, кораблями та катерами, місцевими органами влади, взаємодіючими органами, цивільними суднами та військовими кораблями використовуються засоби (комплекси) телекомунікації та інформаційно-телекомунікаційні системи.

Фортифікаційні, інженерні споруди та загородження використовуються для фіксації ознак правопорушень, ускладнення дій правопорушників та створення сприятливих умов для несення служби прикордонними нарядами, ефективного застосування озброєння і технічних засобів охорони державного кордону, транспорту, забезпечення особистої безпеки та підвищення захисту прикордонних нарядів від засобів ураження [7, п. 2.7].

Прилади радіаційної розвідки та дозиметричного контролю використовуються прикордонними нарядами для вимірювання потужності еквівалентної дози гамма- та рентгенівського випромінювання, поверхневої потужності потоку бета-частинок, часу накопичення еквівалентної дози, виявлення радіоактивних речовин і ядерних матеріалів під час несення служби.

Прилади хімічної розвідки використовуються прикордонними нарядами для ведення хімічної розвідки, виявлення отруйних і сильнотоксичних отруйних речовин та їх парів, класифікації виявлених отруйних речовин [7, п. 2.9].

У ДПСУ передбачено застосування великої кількості засобів, що мають різноманітне призначення для виконання поставлених перед відомством завдань. Однак для протидії сучасним загрозам необхідно розробляти і застосовувати сучасні прогресивні засоби протидії терористичній діяльності, працювати, так би мовити, на випередження часу, тому що майбутнє полягає у справі профілактики та запобіганні актам тероризму саме за такими перевірочними заходами, що проводяться як гласно, так і конспіративно залежно від ситуації та оперативної обстановки. Підвищення їх ефективності й результативності може бути досягнуто тільки шляхом застосування сучасної техніки виявлення засобів тероризму у поєднанні їх з оперативно-аналітичними заходами [9, с. 173]. Про це зазначено в низці наукових праць.

За умови зростання терористичної загрози у сучасному світі, як зазначають С. І. Гузій і Ю. В. Шабатура, при вивченні комп'ютерної системи попередження терористичних актів на основі автоматичного 3D-аналізу форми тіл та параметрів їх руху актуальною і важливою є розробка методів і засобів, що дозволяють знизити ризики таких виявів. Серед багатьох підходів до вирішення вказаної проблеми доцільно виділяти застосування сучасних інформаційно-телекомунікаційних технологій. Зчитування та обробка даних – це перший крок для того, щоб зрозуміти, що є на зображенні. На теперішній час контролери Kinect справляються із цим за допомогою кольорової камери та двох сенсорів глибини. На основі цих даних можна розрахувати та проаналізувати форми тіл та параметри їх руху і за допомогою нейронних мереж визначити, чи є на заданих серіях цифрових зображень щось таке, що є незаконним або подібне на зброю чи вибухівку [10].

До сучасних засобів у протидії терористичній загрозі у прикордонному просторі можна віднести наявні в ДПСУ інформаційно-аналітичні системи (ІАС), під якими розуміють комплекс апаратних, програмних засобів, інформаційних ресурсів, методик, що використовуються для забезпечення автоматизації аналітичних робіт з метою обґрунтування прийняття управлінських рішень та інших можливих застосувань. До складу програмних засобів, наприклад, в оперативно-розшукових підрозділах ДПСУ входять такі спеціальні аналітичні продукти, як: «Analysts Notebook», «iBase» та ін. [11, с. 209]. Це зумовлено значною кількістю оперативних даних, що беруться з відкритих джерел для аналізу – засобів масової інформації тощо. Обсяг такої інформації іноді досягає десятків, сотень мегабайт, а в окремих випадках і більше. Така інформація характеризується багатоплановістю, складністю систематизації та відображення окремих її елементів, явищ і процесів, чіткого визначення зв'язків між ними, прихованістю закономірностей. Своєчасне отримання інформації є запорукою ефективної протидії терористичній діяльності на державному кордоні, тому необхідно використовувати сучасні та ефективні ІАС, здатні швидко аналізувати складну інформацію.

Ще одним сучасним ефективним засобом є безпілотний літальний апарат (БПЛА). Під час пошуку ознак терористичної діяльності та виявлення терориста на лінії державного кордону з метою його затримання доцільно застосовувати БПЛА в режимі пошуку за викликом. Цей апарат має вилетіти від місця розташування підрозділу охорони до місця виявлення правопорушника на лінії кордону, здійснити пошук його і спостереження до моменту прибуття групи реагування [12].

Розвиток технічного оснащення ДПСУ з урахуванням реалій часу передбачає Концепція розвитку сектору безпеки і оборони України, в якій серед основних напрямів розвитку складових сектору безпеки та оборони для прикордонного відомства щодо протидії тероризму, передбачено на першому етапі (до кінця 2017 р.): уніфікувати та технічно переоснащати органи управління та органи охорони державного кордону сучасними зразками озброєння і військової техніки, засобами зв'язку та інформатизації [13, п. 3.6]; оновити та модернізувати корабельно-катерний склад Морської охорони ДПСУ та парк авіаційної техніки [13, п. 3.6]; сформувати сучасну систему матеріально-технічного забезпечення, ефективного управління матеріальними ресурсами. На другому етапі (до кінця 2020 р.) передбачено: обладнати державний кордон України з Російською Федерацією сучасними засобами технічного спостереження та контролю, завершення формування прикордонних підрозділів швидкого реагування; завершення модернізації системи зв'язку та інформатизації, оновлення та модернізації корабельно-катерного складу Морської охорони Державної прикордонної служби України та парку авіаційної техніки, запровадження безпілотних авіаційних систем та безпілотних плавальних засобів для охорони державного кордону України [13, п. 3.6]. Отже, ми бачимо, що розвиток технічного забезпечення передбачений нормативно, але, на нашу думку, його необхідно інтенсивніше впроваджувати в охороні державного кордону.

Таким чином, вважаємо, що і в теорії, і в практиці доцільно розмежовувати категорії «сили» та «засоби», які використовуються в охороні державного кордону та для протидії тероризму. «Сили», які використовуються в охороні державного кордону, розуміються

у вузькому та широкому значенні. У вузькому значенні це тільки особовий склад: військовослужбовці, працівники ДПСУ, а у широкому – ще і персонал взаємодіючих міністерств та відомств, органи влади у контрольованих прикордонних районах і їх місцеве населення.

Висновки. Отже, засобами, що використовуються органами та підрозділами охорони державного кордону у протидії тероризму, є службові тварини, озброєння і техніка, інженерні споруди та загородження, які передбачені керівними нормативними документами. Такі різноманітні засоби охорони державного кордону, що є на балансі ДПСУ, при умілому їх застосуванні та прийнятті своєчасних управлінських рішень на їх застосування є базовими засобами у протидії тероризму на державному кордоні. В такій діяльності постійно необхідно враховувати стрімкі темпи розвитку сучасної техніки і застосовувати її новітні зразки у протидії тероризму.

У подальшому основні зусилля наукового дослідження варто зосередити на вивченні використання ДПСУ новітніх інформаційних технологій у процесі протидії тероризму.

Перелік літератури

1. Про боротьбу з тероризмом: Закон України від 20.03.2003. *Відомості Верховної Ради України*. 2003. №25. Ст. 180.
2. Ляшук Р. М. Адміністративно-правове регулювання застосування силових заходів у діяльності Державної прикордонної служби України: дис. ... канд. юрид. наук. Київ, 2010. 246 с.
3. Словник української мови: в 11 т. Т. 3. Київ, 1972. С. 307.
4. Навроцькі Д., Бернацький А. Посібник з протидії терористичним загрозам з використанням кримінального аналізу та аналізу ризиків: для аналітиків ризику та кримінальних аналітиків ДПСУ / пер. з пол. В. Довгошея. Київ: ОБСЄ, 2016. 156 с.
5. Ханаусек Т. Нарис криміналістичної тактики. Варшава, 1994. С. 108–109.
6. Про державний кордон України: Закон України від 04.11.1991. *Відомості Верховної Ради України*. 1992. №2. Ст. 5.
7. Про затвердження Інструкції про службу прикордонних нарядів Державної прикордонної служби України: наказ Міністерства внутрішніх

справ України від 19.10.2015 № 1261. Дата оновлення: 15.03.2018. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z1391-15> (дата звернення: 15.03.2018).

8. Інструкція про застосування зброї, бойової техніки, озброєння кораблів (катерів), літаків і вертольотів Державної прикордонної служби України, спеціальних засобів та заходів фізичного впливу під час охорони державного кордону та виключної (морської) економічної зони України: наказ Адміністрації Державної прикордонної служби України від 21.10.2003 № 200. *Офіційний вісник України*. 2003. № 43. С. 172.

9. Бойченко О. В. Технічні засоби протидії тероризму. *Право і Безпека*. 2006. Т. 5. № 5. С. 173–175. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pib_2006_5_5_47.

10. Гузій С. І. Комп'ютерна система попередження терористичних актів на основі автоматичного 3D-аналізу форми тіл та параметрів їх руху. *Освітньо-наукове забезпечення діяльності правоохоронних органів і військових формувань України*: тези ІХ Всеукраїнської науково-практичної конференції (Хмельницький, 8 груд. 2016 р.). Хмельницький: НАДПСУ, 2016. С. 531–532.

11. Фаріон О. Б. Окремі питання інформаційно-аналітичного забезпечення органів (підрозділів) державної прикордонної служби України в умовах проведення антитерористичної операції. *Освітньо-наукове забезпечення діяльності правоохоронних органів і військових формувань України*: тези VIII Всеукраїнської науково-практичної конференції (Хмельницький, 10 грудня 2015 року). Хмельницький: Вид-во НАДПСУ, 2015. С. 207–210.

12. Лисий М. І. Визначення умов пошуку правопорушника державного кордону під час застосування безпілотного літального апарата. *Освітньо-наукове забезпечення діяльності правоохоронних органів і військових формувань України*: тези ІХ Всеукраїнської науково-практичної конференції (Хмельницький, 8 грудня 2016 року). Хмельницький: Вид-во НАДПСУ, 2016. С. 556.

13. Про Концепцію розвитку сектору безпеки і оборони України: Указ Президента України від 14.03.2016 № 92/2016. *Урядовий кур'єр*. 2016. № 52.

Транслітерація переліку літератури

1. Pro borotbu z teroryzmoz: Zakon Ukrainy vid 20 bereznia 2003 roku. (2003). *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy*, № 25, Art. 180.

2. Liashuk, R. M. Administratyvno-pravove rehuliuвання zastosuvannya sylovykh zakhodiv u diialnosti Derzhavnoi prykordonnoi sluzhby Ukrainy. *Candidate's thesis*. Kyiv, 2010. [in Ukrainian].

3. Slovyk ukrainskoi movy. (1972). (Vols. 1–11. Vol 3). [in Ukrainian].

4. Navrotski, D., Biernatskyi, A.; per. z pol. Dovhosheia, V. (2016). Posibnyk z protydii terorystychnym zahrozam z vykorystanniam kryminalnoho analizu ta analizu ryzykiv: dlia analitykiv ryzyku ta kryminalnykh analitykiv DPSU. Kyiv: OBSIe. [in Ukrainian].

5. Khanausek, T. (1994). Narys kryminalistychnoi taktyky. Varshava. p. 108–109. [in Ukrainian].

6. Pro derzhavnyi kordon Ukrainy: Zakon Ukrainy vid 4 lystopada 1991 roku. (1992). *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy, № 2, Art. 5*.

7. Pro zatverdzhennia Instruksii pro sluzhbu prykordonnykh nariadiv Derzhavnoi prykordonnoi sluzhby Ukrainy: Nakaz Ministerstva vnutrishnikh sprav Ukrainy vid 19.10.2015 № 1261. Data onovlennia: 15. 03. 2018. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z1391-15>.

8. Instruksiia pro zastosuvannya zbroi, boiovoi tekhniky, ozbroiennia korabliv (kateriv), litakiv i vertolotiv Derzhavnoi prykordonnoi sluzhby Ukrainy, spetsialnykh zasobiv ta zakhodiv fizychnoho vplyvu pid chas okhorony derzhavnogo kordonu ta vyklyuchnoi (morskoj) ekonomichnoi zony Ukrainy: Nakaz Administratsii Derzhavnoi prykordonnoi sluzhby Ukrainy vid 21.10.2003. № 200. (2003). *Ofitsiyni visnyk Ukrainy, № 43, Art. 172*.

9. Boichenko, O. V. (2006). Tekhnichni zasoby protydii teroryzmu. *Pravo i Bezpeka – Law and Security, Vol. 5, № 5, 173–175*. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pib_2006_5_5_47. [in Ukrainian].

10. Huzii, S. I. (2016). Kompiuterna sistema poperedzhennia terorystychnykh aktiv na osnovi avtomatychnoho 3D-analizu formy til ta parametriv yikh rukhu. *Osvitno-naukove zabezpechennia diialnosti pravookhoronnykh orhaniv i viiskovykh formuvan Ukrainy: proceedings of the Scientific and Practial Conference*. Khmelnytskyi: NADPSU, 531–532. [in Ukrainian].

11. Farion, O. B. (2015). Okremi pytannia informatsiino-analitychnoho zabezpechennia orhaniv (pidrozdiliv) derzhavnoi prykordonnoi sluzhby Ukrainy v umovakh provedennia antyterorystychnoi operatsii. *Osvitno-naukove zabezpechennia diialnosti pravookhoronnykh orhaniv i viiskovykh formuvan Ukrainy: proceedings of the Scientific and Practial Conference*. Khmelnytskyi: Vyd-vo NADPSU, 207–210. [in Ukrainian].

12. Lysyi, M. I. (2016). Vyznachennia umov poshuku pravoporushnyka derzhavnogo kordonu pid chas zastosuvannya bezpilotnoho litalnoho aparata.

Osvitno-naukove zabezpechennia diialnosti pravookhoronnykh orhaniv i viiskovykh formuvan Ukrainy: proceedings of the Scientific and Practical Conference. Khmelnytskyi: Vyd-vo NADPSU, p. 556. [in Ukrainian].

13. Pro Kontseptsiu rozvytku sektoru bezpeky i oborony Ukrainy: Ukaz Prezydenta Ukrainy vid 14 bereznia 2016 roku №92/2016. (2016). *Uriadovyi kurier*, 52. [in Ukrainian].

Вичавка В. І. Правове регулювання використання засобів Державною прикордонною службою України для протидії тероризму

У статті розглядається правове регулювання використання Державною прикордонною службою України засобів для протидії тероризму. Протидія тероризму в Україні та забезпечення її необхідними засобами і ресурсами здійснюється Кабінетом Міністрів України у межах його компетенції. Органи виконавчої влади беруть участь у боротьбі з тероризмом у межах своєї компетенції. Одним із суб'єктів протидії тероризму є центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері захисту державного кордону. Державна прикордонна служба України, реалізуючи свої повноваження у сфері протидії тероризму, використовує наявні засоби.

У результаті дослідження нормативно-правових актів та наукових праць проаналізовано термін «засоби» та визначено, що «засоби в оперативно-розшуковій діяльності» – це все те, що використовують правоохоронні органи для досягнення поставлених оперативних цілей. Також зазначено, що засоби є допоміжним інструментом, що сприяють персоналу ДПСУ досягти поставлених цілей. Отже, засобами є все те, що використовується з метою протидії терористичній діяльності на державному кордоні України і дає можливість реалізовувати завдання, поставлені перед підрозділами Державної прикордонної служби України. Висновком наукового дослідження є те, що засобами, які використовують органи та підрозділи охорони державного кордону у протидії тероризму, є службові тварини, озброєння і техніка, інженерні споруди та загородження. До сучасних засобів у протидії терористичній загрози у прикордонному просторі можна віднести наявні в ДПСУ інформаційно-аналітичні системи (ІАС), під якими розуміють комплекс апаратних, програмних засобів, інформаційних ресурсів, методик, що використовуються для забезпечення автоматизації аналітичних робіт із метою обґрунтування прийняття управлінських рішень та інших можливих застосувань.

Ключові слова: тероризм, протидія тероризму, Державна прикордонна служба України, підрозділи охорони кордону, засоби.

Вичавка В. И. Правовое регулирование использования средств Государственной пограничной службой Украины по противодействию терроризму

В статье рассматривается правовое регулирование использования Государственной пограничной службой Украины средств для противодействия терроризму. Противодействие терроризму в Украине и обеспечение его необходимыми средствами и ресурсами осуществляются Кабинетом Министров Украины в пре-

делах его компетенции. Органы исполнительной власти участвуют в борьбе с терроризмом в пределах своей компетенции. Одним из субъектов противодействия терроризму является центральный орган исполнительной власти, реализующий государственную политику в сфере защиты государственной границы. Государственная пограничная служба Украины, реализуя свои полномочия в сфере противодействия терроризму, использует имеющиеся средства.

В результате исследования нормативно-правовых актов и научных трудов проанализирован термин «средства» и определено, что «средства в оперативно-розыскной деятельности» – это все то, что используют правоохранительные органы для достижения поставленных оперативных целей. Также указано, что средства являются вспомогательным инструментом, позволяющим персоналу ГПСУ достичь поставленных целей. Итак, средствами является все то, что используется в целях противодействия террористической деятельности на государственной границе Украины и позволяет реализовывать задачи, поставленные перед подразделениями Государственной пограничной службы Украины. Выводом научного исследования является то, что средствами, используемыми органами и подразделениями охраны государственной границы в противодействии терроризму, являются: служебные животные, вооружение и техника, инженерные сооружения и заграждения. К современным средствам в противодействии террористической угрозе в пограничном пространстве можно отнести имеющиеся в ГПСУ информационно-аналитические системы (ИАС), под которыми понимают комплекс аппаратных, программных средств, информационных ресурсов, методик, использующихся для обеспечения автоматизации аналитических работ с целью обоснования принятия управленческих решений и других возможных применений.

Ключевые слова: терроризм, противодействие терроризму, Государственная пограничная служба Украины, подразделения охраны границы, средства.

Ychavka V. I. Legal regulation of using the means of the State Border Guard Service of Ukraine for counteracting terrorism

The article deals with the legal regulation of using the means for counteracting terrorism by the State Border Guard Service of Ukraine. It is the Cabinet of Ministers of Ukraine, which, within its competence, carries out the counteracting terrorism and ensuring its necessary means and resources in Ukraine. Bodies of executive power take part in the fight against terrorism within their competence. One of the actors of counterterrorism is the central executive body, which implements state policy in the field of state border protection. The State Border Guard Service of Ukraine uses available means, exercising its powers in the field of counteracting terrorism.

As a result of the research of normative legal acts and scientific works the term «means» has been analyzed and it has been determined, that the «means in operative-search activity» - everything that is used by law enforcement agencies to achieve the set operational goals. It is also noted, that the means are an auxiliary tool that helps SBGU staff to achieve their goals. Consequently, means are everything that is used to counteract terrorist activity on the state border of Ukraine, and that gives the possibility to the forces

to realize the tasks, set before the units of the State Border Guard Service of Ukraine. The conclusion of scientific research is that the means used by the bodies and units of the state border protection in counteracting terrorism are service animals, weapons and equipment, engineering structures and obstacles. The modern means for counteracting the terrorist threat in the border area include the information and analytical systems (IAS) available in the State Border Guard Service of Ukraine. By which is understood the complex of hardware, software means, information resources, techniques used to provide automation of analytical work to justify management decisions and other possible applications.

Key words: *terrorism, terrorism counteraction, State Border Guard Service of Ukraine, border protection units, means.*

*Рекомендовано до опублікування на засіданні кафедри теорії та історії держави і права та приватно-правових дисциплін Національної академії Державної прикордонної служби України імені Богдана Хмельницького (протокол № 9 від 27.02.2018 р.)
Рецензент – доктор юридичних наук **Ляшук Р. М.***